

[Avaleht](#) > ... > [Kohtuasja Algamine](#) > [Õigusabi](#) > [Latvia](#)

Õigusabi

Läti

Sisu koostaja:

European Judicial Network
(in civil and commercial
matters)

1 Millised kulud on seotud kohtumenetlusega ja kes peab need tavaliselt kandma?

Tsiviilkohtumenetluse seaduse (*Civilprocesa likums*) kohaselt on kohtumenetlusega seotud kulud järgmised:

- i) kohtukulud,
- ii) menetlustega seotud kulud.

Kohtukulud ja menetlustega seotud kulud on kehtestatud selleks, et

- hüvitada osaliselt kulutused, mida riik on kohtute töö rahastamisel teinud;
- hüvitada selle poole kulud, kelle kasuks kohus otsuse teeb;
- ergutada võlgnikke oma maksekohustusi vabatahtlikult täitma.

Teavet selle kohta, kus kohtukulusid tasuda saab, annab iga kohtu kantselei.

Menetluskulude otsuse peale saab lisanõude esitada isik, kelle suhtes otsus tehakse.

I KOHTUKULUD hõlmavad järgmist:

- riigilõiv (*valsts nodeva*);
- kantseleitasu (*kancelejas nodeva*);
- kohtuasja läbivaatamisega seotud kulud.

Kooskõlas tsiviilkohtumenetluse seaduse artikliga 34 tuleb kindlaksmääratud riigilõiv tasuda iga kohtusse esitatud hagi eest, olgu see siis algne hagi või vastuhagi, sõltumatu hagi, mille esitab vaidluse esemega seoses kolmas isik juba menetletava asja raames, spetsiaalse kohtumenetluse käigus esitatav hagi ja muud selles artiklis sätestatud hagid. Kui tegemist on abielulahutuse hagiga, mille esitaja hooldab alaealist ülalpeetavat, lükkab kohtunik hageja taotlusel riigilõivu tasumise edasi või lubab selle tasuda osade kaupa.

Tsiviilkohtumenetluse seaduse artikli 38 kohaselt tuleb kantseleitasu maksta järgmiste toimingute eest:

- kohtuasjaga seotud dokumendi ärakirja väljastamine, samuti kohtuotsuse või otsuse uuesti väljastamine;
- tõendi väljastamine;
- kirjaliku täitekorralduse duplikaadi väljastamine;
- kohtuotsuse jõustumise tõend, kui see on vaja esitada välisriigi asutusele;
- tunnistajate kohtusse kutsumine.

Tsiviilkohtumenetluse seaduse artikli 39 kohaselt kuulub kohtuasja menetlemisega seotud kulude alla järgmine:

- tunnistajatele ja ekspertidele makstavad summad;
- tunnistajate ülekuulamise või kohapealse uurimisega seotud kulud;

- kostja leidmisega kaasnevad kulud;
- kohtuotsuse täitmisega seotud kulud;
- kohtukutsete ja muude kohtudokumentide väljastamise, kättetoimetamise ja tõlkimisega seotud kulud;
- ajakirjanduses teadete avaldamisega seotud kulud;
- nõude tagamisega seotud tasud.

Kohtukulude tasumisest vabastamine

Seaduses on kindlaks määratud isikud, kes on kohtukulude tasumisest vabastatud (tsiviilkohtumenetluse seaduse artikli 43 lõige 1), sealhulgas pool, kellele antakse riigi rahastatavat tasuta õigusabi.

Muudel juhtudel võib menetluse pool taotleda kohtult täielikku või osalist vabastust kohtukulude tasumisest, lähtuvalt oma majanduslikust olukorrast ja asjakohaste tõendite alusel.

Kohus või kohtunik vaatab taotluse läbi ja vabastab isiku täielikult või osaliselt kohtukulude riigieelarvesse tasumise kohustusest, võttes arvesse tema majanduslikku olukorda.

Kohtukulude tasumine

Kontod, millele saab teha riigilõivu, kantseleitasude ja menetluskulude makseid, on kirjas portaali rubriigis „Riigilõivud ja kohtukontod“ (*Valsts nodevas un tiesu konti*).

Kohtukulude hüvitamine

- Selle poole kõik kohtukulud, kelle kasuks otsus tehakse, mõistetakse välja vastaspoolelt.
- Kui nõue rahuldatakse osaliselt, mõistetakse kohtukulud hagejalt välja proportsionaalselt nõude rahuldatud osaga ja kostjalt proportsionaalselt nõude rahuldamata jäetud osaga.
- Kui hageja võtab nõude tagasi, peab ta hüvitama kostja kohtukulud. Sellisel juhul ei pea kostja hageja kohtukulusid hüvitama. Kui aga hageja loobub nõuetest seetõttu, et kostja on need pärast nende esitamist vabatahtlikult rahuldanud, mõistab kohus hageja taotluse korral hageja tasutud kohtukulud kostjalt välja.
- Kui hageja on kohtukulude tasumisest vabastatud, antakse kostjale korraldus tasuda hageja kohtukulud riigieelarvesse proportsionaalselt nõude rahuldatud osaga.
- Kui hagi jäetakse rahuldamata või edasisi meetmeid ei võeta või kui hageja võtab hagi tagasi, mõistetakse hagejalt välja kohtukulud, mida ei ole riigieelarvesse ettemaksuna tasutud. Kui aga hageja loobub nõudest, sest kostja on selle pärast nõude esitamist vabatahtlikult rahuldanud, antakse kostjale korraldus tasuda kohtukulud riigieelarvesse.
- Kui hagi on rahuldatud osaliselt, kuid kostja on kohtukulude tasumisest vabastatud, peab kohtukulud tasuma proportsionaalselt rahuldamata jäetud nõude summaga hageja, kes ei ole kohtukulude tasumisest vabastatud.
- Kui mõlemad pooled on kohtukulude tasumisest vabastatud, kannab kulud riik.
- Kohus või kohtunik võib kohtukulude tasumise edasi lükata või lubada tasuda osamaksetena, võttes arvesse isiku majanduslikku olukorda.

Riigilõivu hüvitamine

Teave riigilõivu hüvitamise aluste ja korra kohta on esitatud portaali rubriigis „Lõivude hüvitamine“ (*nodevu atmaksa*).

II MENETLUSTEGA SEOTUD KULUD on järgmised:

- advokaaditasud;
- kohtuistungile sõitmisega seotud kulud;
- tõendite kogumisega seotud kulud;
- riigi rahastatava õigusabi kulud (kohaldatakse pärast 1. märtsi 2016 alustatud menetlustele);
- kohtuistungil tõlgi abi kasutamise seotud kulud.

Menetlustega seotud kulude hüvitamine

- Menetlustega seotud kulud hüvitatakse seaduses sätestatud ulatuses.

- Kostjalt mõistetakse välja hageja menetluskulud, kui hageja nõue on täielikult või osaliselt rahuldatud ja kui hageja loobub oma nõuetest, sest kostja on need pärast nende esitamist vabatahtlikult rahuldanud.
- Hagi rahuldamata jätmise korral mõistab kohus kostja menetluskulud välja hagejalt.
- Kui riigi rahastatava õigusabi kulude tasumise eest vastutav pool on kohtukulude tasumisest vabastatud, jäävad riigi rahastatava õigusabi andmisega seotud kulud riigi kanda.

2 Mis täpselt on tasuta õigusabi?

Riigi rahastatav õigusabi on abi, mida antakse õigusküsimuse lahendamisel kohtuväliselt või kohtus, et kaitsta isiku rikutud või vaidlustatud õigusi või tema seadusega kaitstud huve riigi rahastatava õigusabi seaduses (*Valsts nodrošinātās juridiskās palīdzības likums*) sätestatud juhtudel, vahenditega ja ulatuses.

Riigi rahastatav abi hõlmab õigusnõustamist, menetluskulude koostamist ja esindamist kohtus.

3 Millistel tingimustel tasuta õigusabi antakse?

Riigi rahastatavat õigusabi võivad saada järgmised isikud:

1. väikese sissetulekuga või abi vajav isik – vastava tõendi väljastavad kohalikud sotsiaalteenistused;
2. isik, kes on sattunud ootamatult sellisesse seisundisse ja rahalisse olukorda, mis ei võimalda tal oma õiguste kaitset tagada (loodusõnnetused, vääramatu jõud või muud isikust mitteolenevad asjaolud), peab esitama sellekohased andmed ja tõendid;
3. isik, kes on täielikult riigi või kohaliku omavalitsuse ülalpidamisel – vastava teabe peab esitama riigi- või kohaliku omavalitsuse organ isiku või kohtute ameti (*Tiesu administrācija*) nõudmisel.

Osaliselt riigi rahastatavat õigusabi, mille puhul isik maksab osa, ja advokaadi abi teatavat liiki tsiviilasjades (aktsionäride üldkoosoleku otsuse kehtetuks tunnistamise asjad, lepinguõiguslikud vaidlused, kus nõude summa on üle 150 000 euro, ning asjad, mis käsitlevad ärisaladuse kaitsmist ebaseadusliku omandamise, kasutamise ja avalikustamise eest) võib anda isikutele, kes vastavad järgmistele kriteeriumidele:

1. nende sissetulek ei ületa Lätis kehtivat kuupalga alammäära;
2. neil on oma rahalise olukorra tõttu õigus saada tasuta õigusabi.

Rikkumisest teatajatel on õigus saada riigi rahastatavat õigusabi olenemata nende majanduslikust olukorrast.

Sellise piiriüleses vaidluses õigusabi vajava isiku majanduslik olukord ja sissetulekute tase, kelle harilik viibimis- või elukoht on ühes ELi liikmesriigis, annab õiguse saada tasuta õigusabi vaidluse lahendamiseks Lätis, kui õigusabi taotlemise kuupäeva seisuga ei ületanud tema keskmine kuusissetulek viimase kolme kuu jooksul 50% Läti kuupalga alammäärast, võttes arvesse muid kehtivaid regulatiivseid tingimusi.

4 Kas tasuta õigusabi antakse kõikide menetlusliikide korral?

Riigi rahastatavat õigusabi antakse põhjendatud tsiviilvaidluste ja tsiviilasjade lahendamiseks kohtus kuni lõpliku kohtuotsuse jõustumiseni, v.a näiteks

1. kohtuasjad, mis puudutavad otseselt isiku kaubandus- või äritegevusega või füüsilisest isikust ettevõtja tegevusega seotud nõuet;
2. tolli- või maksuküsimustega seotud kohtuasjad;
3. au ja väärkuse rikkumisega seotud nõuet käsitlevad kohtuasjad;
4. moraalse kahju hüvitamist puudutavad juhtumid, välja arvatud kohtuasjad, kus õigusabi osutamine on seotud kuriteo tagajärjel kannatanule tekitatud moraalse kahju hüvitamise taotlemisega;
5. vaidlused, mida lahendab vahekohus või mille lahendamisel kasutatakse muud alternatiivse vaidluste lahendamise mehhanismi;
6. luksusesemete või luksusteenustega seotud nõuet käsitlevad kohtuasjad;
7. tasuta õigusabi kulud, mis on nõude summaga võrreldes ebaproportsionaalselt suured.

5 Kas eriolukordade jaoks on olemas erikord?

Isik peab esitama kohtute ametile täidetud õigusabitaotluse (taotlusvorm) koos taotluses sisalduva teabega seotud tõendavate dokumentide koopiatega (riigi rahastatava õigusabi saamise õigust tõendavad dokumendid ning tsiviilvaidluse ja sellega seotud menetluste laadi kirjeldavad dokumendid). Dokumendid tuleb esitada kohtute ametile isiklikult, posti või e-posti teel aadressil pasts@ta.gov.lv, kasutades ajatempliga elektroonilist allkirja.

Kohtute amet vaatab taotluse läbi ja teeb otsuse tasuta õigusabi andmise või taotluse rahuldamata jätmise kohta 21 päeva jooksul alates taotluse saamisest, või kui asi puudutab lapse õigusi, 14 päeva jooksul alates taotluse saamisest.

Kui küsitakse lisateavet, lükatakse otsustamise tähtaega edasi kuni vajaliku teabe saamiseni või selle esitamise tähtaja möödumiseni.

Tasuta õigusabi andmise otsuse tegemisel määrab kohtute amet õigusabi osutaja, kes on sõlminud kohtute ametiga õigusabi osutamise lepingu.

Tasuta õigusabi andmise otsuses määratakse kindlaks õigusabi osutaja ning õigusabi osutamise aeg ja koht.

Taotlejat teavitatakse tasuta õigusabi andmise või taotluse rahuldamata jätmise otsusest kirjalikult, posti teel või elektroonilise sõnumiga taotluses märgitud aadressil; taotleja võib teate kätte saada ka isiklikult kohtute ameti büroost.

Kohtute ameti otsuse peale võib esitada kaebuse justiitsministeeriumile, justiitsministeeriumi otsuse võib aga edasi kaevata halduskohtusse.

Juhtumites, mis puudutavad osaliselt riigi rahastatava õigusabi osutamist (st advokaadi abi teatavat liiki tsiviilkohtumenetlustes), teeb kohtute amet otsuse kuu aja jooksul alates õigusabitaotluse saamise päevast arvates ja täpsustab otsuses tasuta õigusabi andmise ulatuse ja õigusabi eest tasumise tähtaja. Kui makse on laekunud, määratakse tasuta õigusabi osutajale seitsme päeva jooksul kohustus riigi rahastatava õigusabi osutamise kohta. Kui tasu õigusabi osutamise eest ei ole laekunud, teeb kohtute amet otsuse õigusabi andmine lõpetada.

Kui isik, kelle harilik viibimiskoht või alaline elukoht on ELi liikmesriigis, vajab piiriüleses vaidluses õigusabi ja piiriülene vaidlus lahendatakse Lätis, edastab piiriülese vaidluse korral vastava taotluse kohtute ametile teise ELi liikmesriigi pädev asutus või isik ja kohtute amet vaatab selle läbi riigi rahastatava õigusabi seadusega kehtestatud korras. Kui piiriülene vaidlus lahendatakse väljaspool Lätit, esitab isik, kelle harilik viibimiskoht või alaline elukoht on ELi liikmesriigis, asjakohase avalduse kohtute ametile (taotluse vorm on kättesaadav aadressil https://e-justice.europa.eu/topics/taking-legal-action/online-forms/legal-aid-forms_et). Sellistel juhtudel saadab kohtute amet seitsme päeva jooksul pärast kõigi tõlgete kättesaamist täidetud vormi õigusabitaotluse edastamiseks ja vastavad dokumendid asjaomase ELi liikmesriigi pädevale asutusele.

6 Kust saada tasuta õigusabi taotluse vorm?

Riigi rahastatava õigusabi taotluse vorm on kättesaadav

1. kohtute ameti veebisaidil <https://www.jpa.gov.lv/> teenuste rubriigis (*Pakalpojumi*) (<http://jpa.gov.lv/valsts-nodrosinatas-juridiskas-palidzibas-veidlapas>);
2. kohtute ameti büroos järgmisel aadressil: Antonijas iela 6, Riia;
3. kohalike omavalitsuste büroodes Läti linnades ja valdades, kus on isiku deklareeritud elukoht või kus ta seaduslikult elab.

Euroopa Liidu teises liikmesriigis esitatava tasuta õigusabi taotluse vorm (piiriüleses vaidluses) on kättesaadav Euroopa e-õigusportaali rubriigis „*Veebivormid*“.

7 Millised dokumendid tuleb esitada koos tasuta õigusabi taotluse vormiga?

Riigi rahastatava õigusabi taotluse vormile tuleb lisada järgmised dokumendid:

1. koopia dokumendist, mis tõendab, et isikul on õigus saada tasuta õigusabi, nt tõend selle kohta, et isikul on abi vajava või väikese sissetulekuga isiku staatus (või muu dokument, mis tõendab, et isikul on õigus saada riigi rahastatud õigusabi);
2. koopiad dokumentidest, mis kirjeldavad vaidluse laadi, juhtumis kohaldatavat menetlust jms (nt kokkulepe, kohtukutse, perekonnaکوhtu otsus).

Teave riigi rahastatava õigusabi andmise tingimuste ja korra kohta muudes kohtuasjade kategooriates on kättesaadav aadressil <https://jpa.gov.lv/> (kohtute ameti veebisait läti keeles) või <https://www.jpa.gov.lv/en> (kohtute ameti veebisait inglise keeles).

8 Kuhu esitada tasuta õigusabi taotlus?

Kohtute ameti aadress: Antonijas iela 6, Riiа, LV-1010

E-post: pasts@ta.gov.lv

Tasuta teabeliin: +371 80001801 (teave kohtute ameti osutatavate teenuste ja vormide täitmise kohta)

9 Kuidas ma saan teada, kas mul on õigus saada tasuta õigusabi?

Abi vajava isiku staatuses või väikese sissetulekuga isikutel, täielikult riigi või kohaliku omavalitsuse ülalpidamisel olevatel isikutel või inimestel, kes on ootamatult sattunud sellisesse seisundisse ja rahalisse olukorda, mis ei võimalda neil oma õiguste kaitset tagada, on õigus saada riigi rahastatavat õigusabi.

Riigi rahastatavat õigusabi antakse kohtuvälistes ja kohtus lahendatavates tsiviilasjades (sh piiriülesed vaidlused), varjupaiga andmist käsitlevate haldusajade apellatsioonimenetluses või apellatsioonkaebustes vaidlustatud väljasaatmismeetmetega seotud otsuste peale või vaidlustatud sunniviisilise väljasaatmise otsuste peale.

10 Kuidas peaksin toimima, kui mul on õigus saada tasuta õigusabi?

Isik peab esitama kohtute ametile täidetud õigusabitaotluse (taotlusvorm) koos taotluses sisalduva teabega seotud tõendavate dokumentide koopiatega (riigi rahastatava õigusabi saamise õigust tõendavad dokumendid ning tsiviilvaidluse ja sellega seotud menetluste laadi kirjeldavad dokumendid). Dokumendid tuleb esitada kohtute ametile isiklikult, posti või e-posti teel aadressil pasts@ta.gov.lv, kasutades ajatempliga elektroonilist allkirja.

Riigi rahastatava õigusabi saamiseks tuleb kohtute ametile esitada järgmised dokumendid:

1. täidetud [taotlusvorm](#) riigi rahastatava õigusabi saamiseks koos õigusabi saamise õigust tõendava dokumendi (nt tõend, mis kinnitab abi vajava või väikese sissetulekuga isiku staatust) koopiaga;
2. vaidluse laadi, juhtumi menetlemist jms kirjeldavate dokumentide koopiad.

11 Kes valib mulle advokaadi, kui mul on õigus saada tasuta õigusabi?

Õigusabi osutajatega sõlmib tasuta õigusabi andmise lepinguid kohtute amet. Tasuta õigusabi andmise otsuse tegemisel määrab kohtute amet konkreetses juhtumis õigusabi osutaja.

12 Kas tasuta õigusabi hõlmab kõiki menetluskulusid?

Menetluskulud peab katma isik ise, välja arvatud juhul, kui kehtivad erandid.

13 Kes kannab muud kulud, kui mul on õigus saada ainult piiratud õigusabi?

Kulud, mida tasuta õigusabi raames ei kaeta, peab katma isik ise.

14 Kas tasuta õigusabi hõlmab ka apellatsioonkaebusi?

Kohtute amet annab riigi õigusabi järgmistel juhtudel:

- 1) konstitutsioonikohtu menetluses antakse tasuta õigusabi isikule, kelle põhiseadusliku kaebuse kohta on konstitutsioonikohus teinud menetluse algatamata jätmise otsuse üksnes taotluse rahuldamiseks õigusliku aluse puudumise või selle ilmse ebapiisavuse tõttu;
- 2) tsiviilasjades (välja arvatud juhul, kui asi puudutab tolli- või maksuküsimusi, au ja väärrikumist, juhtum on otseselt seotud isiku kaubandus- või äritegevusega või vabakutselise tegevusega vms);
- 3) haldusajades:
  - varjupaiga andmist puudutavas apellatsioonimenetluses;
  - apellatsioonkaebustes vaidlustatud väljasaatmismeetmetega seotud otsuste peale või vaidlustatud sunniviisilise väljasaatmisega seotud otsuste peale;
  - apellatsioonkaebustes perekonnakohtu lapse õiguste ja õigustatud huvide kaitset käsitleva otsuse peale;
  - haldusajades, kus kohus (kohtunik) on otsustanud anda riigi rahastatavat õigusabi, võttes arvesse juhtumi keerukust ja füüsilise isiku majanduslikku olukorda.

Osaliselt riigi rahastatavat õigusabi võib anda advokaaditeenuste kasutamiseks eri liiki tsiviilasjades:

- juhtumites, kus taotletakse kapitaliühingu osaliste või aktsionäride üldkoosoleku otsuse kehtetuks tunnistamist;
- lepinguõigusest tulenevate vaidluste puhul, mille nõude summa ületab 150 000 eurot;
- juhtumites, mis käsitlevad ärisaladuste kaitsmist ebaseadusliku omandamise, kasutamise ja avalikustamise eest.

15 Kas tasuta õigusabi võidakse enne (või isegi tagasiulatuvalt pärast) menetluse lõppu tagasi võtta?

Kui isik ei vaja antud tasuta õigusabi, võib ta oma õigusabitaotluse enne menetluse lõppu tagasi võtta, teavitades sellest kohtute ametit.

16 Kas ma võin tasuta õigusabi andmisest keeldumise vaidlustada?

Kohtute ameti otsuse õigusabi andmise või sellest keeldumise kohta saab vaidlustada ja edasi kaevata [haldusmenetluse seaduses](#) (*Administratīvā procesa likums*) kehtestatud korras.

17 Kas tasuta õigusabi taotlus peatab aegumistähtaja kulgemise?

Tasuta õigusabi taotlus ei peata aegumistähtaja kulgemist.

Viimati uuendatud: 22/08/2025

Käesoleva veebilehe omakeelset versiooni haldab Euroopa õiguslase koostöö võrgustiku vastav riiklik kontaktpunkt. Tõlked on teostanud Euroopa Komisjoni teenistused. Originaali tehtavad võimalikud muudatused asjaomase riikliku ametiasutuse poolt ei pruugi kajastuda tõlkeversioonides. Komisjon ja Euroopa õiguslase koostöö võrgustik ei võta mingit vastutust ega kohustusi seoses käesolevas dokumendis esitatud või viidatud teabe ega andmetega. Palun lugege õiguslikku teadaannet lehekülje eest vastutava liikmesriigi autoriõiguste kohta.